

...a riveder le stelle

Swedish Choral Music

Swedish Radio Choir

Kaspars Putniņš

LIDHOLM, Ingvar (1921–2017)

- 1 **...a riveder le stelle** (1973) (*Gehrmans*) 14'17
for mixed choir and soprano solo. *Text: Dante Alighieri*
Lisa Carlioth *soprano*

HILLBORG, Anders (b. 1954)

- 2 **The Breathing of the World** (2019) (*Faber Music Ltd*) 10'52
for mixed choir with soprano saxophone and cello. *Text: Anders Hillborg*
Sofia Niklasson *soprano* · Theo Hillborg *soprano saxophone* · Filip Graden *cello*

EDLUND, Lars (1922–2013)

- 3 **Gloria** (1969) for mixed choir and tenor solo (*Nordiska Musikförlaget/Wilhelm Hansen*) 7'34
Mats Carlsson *tenor*

WERLE, Lars Johan (1926–2001)

- 4 **Canzone 126 di Francesco Petrarca** (*Wilhelm Hansen*) 12'29
Op. 6 (1967), for mixed choir, solo quartet and speaking solo
Lisa Carlioth *soprano* · Anna Graca *alto*
Mats Carlsson *tenor* · Joakim Schuster *bass*
Johan Pejler *speaker*

BYSTRÖM, Britta (b. 1977)

- 5 **To måner** (2022) (*Wilhelm Hansen*) 5'21
Text: Poul Borum

POLLAK, Johannes (b. 1993)

- 6 **Songs for an Impossible Future** (2023) (*Svensk Musik*) 6'37
Text: Tom Hiron Commissioned by the Swedish Radio Choir
Sofia Niklasson soprano

TRADITIONAL, arr. Arne Lundmark

- 7 **Jag vet en dejlig rosa** (2021) (*Ejebys Förlag*) 3'32
Text: Traditional, adapted by Alice Tegnér

STORM, Staffan (b. 1964)

- 8 **Evening Reflections** (2022) (*Gehrmans*) 4'41
after ideas from Hugo Alfvén's *Aftonen*. *Text: vocalise*

ALFVÉN, Hugo (1872–1960), arr. Ulrika Emanuelsson (b. 1965)

- 9 **Johansson, lyriska lekar i folkton** (2022) (*Gehrmans*) 3'20
after folk melodies used in Hugo Alfvén's *Midsommarvaka*
Text: King Oscar II, Alf Henriksson & Swedish folk songs

TRADITIONAL, arr. Anna-Karin Klockar (b. 1960)

- 10 **Limu limu lima** (2022) (*Gehrmans*) 3'09
Text: anon. Commissioned by the Swedish Radio Choir

WIDÉEN, Ivar (1871–1951), arr. Ørjan Matre

11 Gläns över sjö och strand (1916, arr. 2022) *(Manuscript)* 4'12

Text: Viktor Rydberg Arrangement commissioned by the Swedish Radio Choir

SANDSTRÖM, Jan (b. 1954)

12 Det är en ros utsprungen (1990) *(Sveriges Körförbunds Förlag/Gehrmans)* 4'28

Text: anon., trans. Thekla Knös

Lisa Carlioth *soprano* · Tove Nilsson *alto*

Fredrik Mattsson *tenor* · Karl Söderström *bass*

TT: 81'24

Swedish Radio Choir

Kaspars Putniņš *conductor*

Scandinavian choral music. We often talk about Nordic melancholy, but is there a sonority, a nuance, an attitude that is unmistakably Nordic and that makes it possible to place the selection of music on this recording in Scandinavia? There are no definitive answers to this question, of course, but the fact that the Swedish choral tradition is rich and held in high esteem, also internationally, can hardly be disputed. The pioneering work of choirmaster Eric Ericson has of course played a large part in this. His work continues to influence and inspire not only composers but also professional and amateur choirs.

The composer **Ingvar Lidholm** was Ericson's collaborator from the age of 20 and basically remained so for the rest of his life. Lidholm's music evolved in close proximity to Ericson, and Ericson's choirs were given new challenges by the music Lidholm wrote. In Lidholm's work, we encounter emotional sonorities and eternal questions. From Dante Alighieri's mighty epic *Divina Commedia* (The Divine Comedy), Lidholm focused on the ending – the passage in which Dante, together with his companion Virgil, has wandered through the circles of hell to return, via a hidden path, to the glory of heaven and see its stars again, ...*a riveder le stelle* (to rebehold the stars). It is around this line, and those leading up to it, that his fourteen-minute-long choral piece revolves. The work, which was premièred by the Swedish Radio Choir and the Eric Ericson Chamber Choir in 1974, has become a seminal example of Swedish choral music. The work is as dramatic as it is vibrant and, although melody and harmony play a greater role here than in Lidholm's earlier choral works, it is full of clever intervals, tonal clashes and great contrasts in both rhythm and dynamics. A strong opening is followed by a softer and very sonorous polytonal section, during which the text depicts Dante and Virgil walking ever closer to the light. A general pause in the middle of the piece indicates that the wanderers are very close to the gateway to heaven. The light they encounter is reflected in shimmering chords of up to 32 voices and suddenly, on the line 'a riveder le

stelle’, the whole choir lands on an unexpected and harmonious C major chord, like a strange homecoming. The final section of the piece features a soprano soloist. Accompanied by long, sustained chords in the choral parts, a wordless and lyrical melody rises up towards the open and bright sky.

Anders Hillborg’s attitude to text has changed over the years. As a young man he wanted to let the music speak for itself, and composed what is by far his most frequently performed piece, the stunningly beautiful *Mouyayoum*, the text of which has no meaning other than as acoustic experiments and sounds. In *The Breathing of the World*, written 35 years later, Hillborg reflects, in his own text, on the state of the world. The idea for the piece came from the cathedral cantor Gary Graden, who suggested a work for the two men’s musician sons – cellist Filip Graden and soprano saxophonist Theo Hillborg – and the St Jacob’s Chamber Choir. In this piece, Hillborg investigates timbres and reverberations, exploring the human voice and its possibilities in every conceivable way.

Lars Edlund often set texts in praise of God, and among his compositions are a number of hymns. Edlund taught ear training at the Royal College of Music in Stockholm and, like Ericson, was a part of the ‘Swedish choral miracle’, not least through the still widely used ear training textbooks *Modus Vetus* and *Modus Novus*. He was also one of the first Swedish advocates of early music, and his writing was clearly inspired by Gregorian chant. He originally wrote *Gloria* as an experiment in improvisation on melodic models, tailored to the twelve-second reverberation in Lau church on Gotland. At Ericson’s recommendation, he then reworked the experiment into a more conventional choral piece in up to sixteen parts and including a tenor solo. *Gloria* was later incorporated into the longer *Missa Sancti Nicolai*, a piece commissioned for the 700th anniversary of Storkyrkan in Stockholm.

Lars Johan Werle was also inspired by music of earlier eras and by poetry but, unlike Edlund, he chosen to set profane declarations of love. He is perhaps best known

as an opera composer and for his music for the Bergman films *Vargtimmen* (Hour of the Wolf) and *Persona*. When, in his 40s, he came across the poems of the priest and Renaissance poet Petrarch (Francesco Petrarca) about Platonic love for the beautiful Laura, the lyrics took him by storm. And yet he seems to have hesitated before making a start. ‘One shouldn’t really set such a perfect poem to music, but I couldn’t let it be.’ The result of his conviction was the eleven-minute madrigal-like piece *Canzone 126 di Francesco Petrarca* – according to his own account composed in a week – for mixed choir and solo quartet. The work’s dense clusters of sounds, which occasionally dissolve into clear melodic lines, glissandos, chants, whispers and traditional harmonies, illustrate well Petrarch’s description of the motions of sensual love.

Britta Byström wrote *To måner* (Two Moons) as a tribute to the Danish composer Per Nørgård on his 90th birthday. Poul Borum’s poem revolves around a few elements that all have an association with Nørgård’s musical world: dreams, moons, threads, ‘many people’. When composing the piece Byström started out with a two-tone series, a special variant of the so-called ‘infinity series’ that Nørgård himself used in his percussion music in particular. Instead of drums, Byström uses voices – ‘many people’ – to create a rhythmic, two-tone universe.

The work of the British poet Tom Hiron is in touch with the unfathomable and the wild. His poems often balance on the edge between the abyss and the light. When composer **Johannes Pollak** received a commission from the Swedish Radio Choir, he was drawn to Hiron’s poem *Songs for an Impossible Future*, which depicts a dogged determination to turn despair into hope and make something grow in the barrenness.

Arne Lundmark’s arrangement of *Jag vet en dejlig rosa* (I know a rose so beautiful), the text of which originates in handwritten song collections from the 16th and 17th centuries, offers a taste of Swedish folk music. Lundmark has been inspired by the composer David Wikander’s skilful harmonizations in the folk style.

The importance of the Swedish national composer **Hugo Alfvén** for Swedish choral singing can hardly be overestimated. In his many arrangements for mixed and male choir, he enhanced and preserved the treasure trove of folk songs. For the 150th anniversary of Alfvén's birth, a number of contemporary composers were commissioned to adapt some of his pieces and turn them into new works. **Staffan Storm** has based his free and autonomous composition *Evening Reflections* on motifs from Alfvén's romantic piece *Aftonen* (The Evening). Just as the forests and mountains are reflected in the waters of Lake Siljan, Storm's piece can be considered a similar mirror image of Alfvén's song. *Evening Reflections* is a sound study in which familiar motifs appear in new contexts.

Ulrika Emanuelsson's clever Alfvén-inspired arrangement *Johansson – Lyriska lekar i folkton* (*Johansson – Lyrical games in the folk style*) is based on no fewer than sixteen folk melodies included in Alfvén's orchestral rhapsody *Midsommarvaka* (Midsummer Vigil) – a humorous arrangement that begins and ends in the minor key.

For **Anna-Karin Klockar**, who spent her childhood summers at a mountain farm in Orsa in Dalecarlia, the folk song arrangement *Limu limu lima* was an obvious choice. In her version, she wanted to create a similar feeling to Alfvén's arrangement, but in her own way.

In **Ørjan Matre's** music, too, we can sense folk music elements, often in conjunction with unexpected harmonies and techniques. **Ivar Widéen's** setting of Viktor Rydberg's text *Gläns över sjö och strand* (Shine over Lakes and Shores) has in his hands become an arrangement where the melody is surrounded by solo lines, text canons, a kind of lullaby and ambiguous overtones that hover between minor and major.

Jan Sandström has created a free choral setting of Michael Praetorius's four-hundred-year-old hymn *Det är en ros utsprungen* (Lo, how a Rose e'er Blooming),

in which the rosebud is the wordless harmonies sung *con bocca chiusa* (with closed mouth) by an eight-part choir throughout. When a counter-choir joins in, sublimely and infinitely slowly singing Praetorius's Christmas chorale in four parts, the blossoming rose bursts into heavenly hues that can make anyone believe in the miracle of Christmas.

While the Swedish Radio Choir, under its chief conductor Kaspars Putniņš, certainly offers a dose of Scandinavian melancholy here, the recording also expresses great confidence.

© *Anna Hedelius 2025*

For more than 100 years, the **Swedish Radio Choir** has contributed to the development of the Swedish *a cappella* tradition. The choir members' ability to switch between powerful solo performances and seamlessly integrating themselves into the ensemble create a unique and dynamic instrument praised by critics, music lovers and conductors across the world. The choir had its first concert in May 1925, and under the direction of Eric Ericson it earned great worldwide renown, leading to international tours and lasting collaborations with orchestras such as the Berliner Philharmoniker.

The Swedish Radio Choir's permanent home since 1979 has been Berwaldhallen, the Swedish Radio's concert hall. As well as performing for audiences in the hall itself, the choir reaches millions of listeners on the radio and the web through Klassiska konserten i P2. Numerous concerts are also broadcast and streamed on Berwaldhallen Play.

In the 2020–21 season Kaspars Putniņš began his tenure as the tenth music director of the Swedish Radio Choir. Since January 2019 Marc Korovitch has been its choirmaster, with responsibility for the ensemble's continued artistic develop-

ment. Two of the choir's former music directors, Tõnu Kaljuste and Peter Dijkstra, were appointed conductors laureate in November 2019.

www.berwaldhallen.se/en/the-swedish-radio-choir

One of today's most exciting choral conductors, **Kaspars Putniņš** has been music director of the Swedish Radio Choir since the 2020–21 season. In January 2024 he also became music director of the Latvian Radio Choir, having been its permanent conductor since 1994. Previously, he was artistic director and chief conductor of the Estonian Philharmonic Chamber Choir (EPCC) from 2014 until 2021. He appears regularly as a guest conductor with leading international choirs. Whilst Kaspars Putniņš' work encompasses a wide range of choral repertoire from Renaissance polyphony to works of the Romantic period, his foremost aim has always been to promote new and outstanding choral music. He has also initiated projects which involve the participation of his choirs in collaboration with visual and dramatic artists.

A wide-ranging discography includes music by Schnittke and Pärt on a recording (BIS-2292) that was awarded both a *Gramophone* Award and a Diapason d'Or and Rachmaninov's *Liturgy of St John Chrysostom* (BIS-2571) that also received a Diapason d'Or. Kaspars Putniņš is the recipient of the Latvian Music Grand Prix and the Latvian Council of Ministers Award for Achievements in Culture and Science.

Skandinavisk körmusik. Det talas ju ofta om det nordiska vemodet, men finns det en klang, en nyans, en attityd som är omisskännligt nordisk och som gör att det går att placera urvalet musik på denna inspelning just i Skandinavien? Frågan har givetvis inga absoluta svar, men att den svenska körtraditionen är rik och även i ett internationellt perspektiv högt värderad går knappast att bestrida. Körnestorn Eric Ericsons banbrytande arbete har förstås en stor del i detta. Hans gärning fortsätter alltjämt att både influera och inspirera såväl tonsättare som proffs- och amatörkörer.

Tonsättaren **Ingvar Lidholm** var från 20-årsåldern och under i stort sett hela sitt liv Ericsons parhäst. Lidholms musik utvecklades i tät kontakt med Ericson, och Ericsons körer fick nya utmaningar tack vare den musik Lidholm skrev. Hos Lidholm möter vi de känslosamma klangerna och de eviga frågorna. Ur Dante Alighieris väldiga epos *Divina Commedia/Den gudomliga komedin* tog Lidholm fasta på slutet, det vill säga passagen då Dante tillsammans med sin ledsagare Vergilius har vandrat genom helvetets kretsar för att, via en dold stig, återvända till himlens härlighet och återse dess stjärnor, ...*a riveder le stelle*. Det är kring denna textrad, och de rader som leder fram till den, som hans fjorton minuter långa körstycke rör sig. Verket, som uruppfördes av Radiokören och Eric Ericsons Kammarkör 1974, har blivit ett portalverk i svensk körmusik. Det är ett lika dramatiskt som klangmässigt konststycke, och även om melodi och harmoni här spelar större roll än i Lidholms tidigare körverk, är det fullt av kluriga intervall, tonala krockar och stora kontraster i såväl rytmik som dynamik. Efter en ljudstark inledning följer ett mildare och mycket klangfullt polytonalt parti medan texten skildrar hur Dante och Vergilius vandrar allt närmare ljuset. En generalpaus i styckets mitt markerar att vandrarna befinner sig helt nära porten till himlen. Ljuset de möter återspeglas i skimrande ackord med upp till 32 stämmor och plötsligt, på textraden ”*a riveder le stelle*”, landar hela kören på ett oväntat och harmoniskt c-durackord, likt en sällsam hemkomst. I styckets slutdel

träder sopransolisten in. Beledsagad av långa liggande ackord i körstämmorna, stiger en ordlös och lyrisk melodi mot den öppna och ljusa himlen.

För **Anders Hillborg** har förhållandet till text förändrats genom åren. Som ung ville han låta musiken tala och komponerade då sitt ojämförligt mest framförda stycke, den överjordiskt vackra *Mouyayoum*, vars text helt saknar betydelse annat än som ljudlaborationer och klanger. I den 35 år senare komponerade *The Breathing of the World* reflekterar Hillborg, i sin egen text, över tillståndet i världen. Idén till stycket kom från domkyrkokantorn Gary Graden som föreslog ett verk för de båda herrarnas musikersöner – cellisten Filip Graden och sopransaxofonisten Theo Hillborg – samt Sankt Jacobs kammarkör. I stycket experimenterar Hillborg med klanger och efterklanger och utforskar på alla upptänkliga sätt den mänskliga rösten och dess möjligheter.

Lars Edlund tonsatte gärna texter till Guds ära. Bland annat har han komponerat flera psalmer. Edlund undervisade i gehör på Kungliga Musikhögskolan och var liksom Ericson del i ”det svenska körundret”, inte minst genom de än i dag väl använda läroböckerna i gehör – *Modus Vetus* och *Modus Novus*. Han var också en av de första svenska förespråkarna för tidig musik och i sitt komponerande var han tydligt inspirerad av gregoriansk sång. *Gloria* skrev han ursprungligen som ett experiment med improvisationer över melodiska modeller anpassade efter den tolv sekunder långa efterklängen i Lau kyrka på Gotland. På Ericsons inrådan bearbetade han sedan experimentet till ett regelrätt, upp till sextonstämmigt, körstycke med tenorsolo. *Gloria* ingår i dag i den längre *Missa Sancti Nicolai*, ett beställningsverk till Storkyrkan i Stockholms 700-årsjubileum.

Även **Lars Johan Werle** inspirerades av äldre musik och poesi, men till skillnad från Edlund valde han att tonsätta profana kärleksdikter. Han är kanske mest känd som operatonsättare samt filmmusikkompositör till Bergmanfilmerna *Vargtimmen* och *Persona*. Då han i 40-årsåldern stötte på prästen och renässanspoeten Francesco

Petrarcas dikter kring den platoniska kärleken till den vackra Laura tog texterna honom med storm. Ändå tycks han först ha tvekat innan han skred till verket. ”Egentligen bör man inte sätta toner till en så fulländad dikt, men jag kunde inte låta bli.”

Resultatet av hans övertygelse blev det elva minuter långa madrigalliknande stycket *Canzone 126 di Francesco Petrarca* – enligt egen utsaga komponerat på en vecka – för blandad kör och solokvartett. Verkets förtätade klusterklanger, som emellanåt upplöses i klara melodistämmor, glissandon, talkörer, viskningar och traditionell harmonik, illustrerar väl Petrarcas beskrivning av den sinnliga kärlekens rörelser.

Britta Byström skrev *To måner* som en hyllning till den danske tonsättaren Per Nørgård på hans 90-årsdag. Poul Borums dikt kretsar kring några få ting som alla bär på en association till Nørgårds musikaliska värld: drömmar, månar, trådar, ”många människor”. I tonsättningen utgick Byström från en tvåtonsserie, en speciell variant av den oändlighetsserien som Nørgård själv använt i framför allt sin slagverksmusik. Istället för trummor är det hos Byström alltså röster – ”många människor” – som skapar ett rytmiskt tvåtonsuniversum.

Den brittiske poeten Tom Hirons poesi står i kontakt med det outgrundliga och vilda. Hans dikter balanserar ofta på randen mellan avgrund och ljus. Då tonsättaren **Johannes Pollak** fick en beställning från Radiokören fäste han sig vid Hirons dikt *Songs for an Impossible Future*, som skildrar en enveten beslutsamhet att vända förtvivlan till hopp och få något att gro i det karga.

Svensk folkton klingar i **Arne Lundmarks** arrangemang av *Jag vet en dejlig rosa*, vars text är hämtad ur handskrivna vissamlingar från 1500- och 1600-talen. Stämmingsmässigt har Lundmark inspirerats av tonsättaren David Wikanders listiga harmoniseringar i folkloristisk stil.

Den svenske nationaltonsättaren **Hugo Alfvéns** betydelse för svensk körsång

kan knappast överskattas. I sina många arrangemang för blandad kör och manskör har han lyft och bevarat folksångskatten. Till Alfvéns 150-årsjubileum fick en handfull samtida tonsättare i uppdrag att ta sig an några Alfvénstycken och bearbeta dem till nya verk. **Staffan Storm** har byggt sin fria och självständiga komposition *Evening Reflections* på motiv ur Alfvéns romantiska stycke *Aftonen*. Som skogar och berg speglar sig i Siljans vatten kan man hos Storm tänka sig en liknande spegelreflektion av Alfvéns stycke. *Evening Reflections* är en klangstudie där kända motiv dyker upp i nya sammanhang.

Ulrika Emanuelssons underfundigt Alfvéninspirerade arrangemang *Johansson – Lyriska lekar i folkton* bygger på inte färre än sexton folkmelodier som ingår i Alfvéns orkesterrapsodi *Midsommarvaka*. Ett humoristiskt arrangemang som börjar och slutar i moll.

För **Anna-Karin Klockar**, som tillbringade barndomssomrarna i en fäbod i Orsa i Dalarna, var folkvisearrangemanget *Limu limu lima* ett självklart val. I sin version ville hon få till en liknande känsla som i Alfvéns arrangemang, men på sitt eget sätt.

Även i **Ørjan Matres** musik anar vi folkmusikaliska element, ofta i möte med oväntade harmonier och tekniker. **Ivar Widéens** tonsättning av Viktor Rydbergs text *Gläns över sjö och strand* har i hans händer blivit ett arrangemang där melodin omges av sololinjer, textkanon, en slags vaggvisa samt tvetydiga övertoner som svävar mellan moll och dur.

Av Michael Praetorius fyrahundra år gamla psalm *Det är en ros utsprungen* har **Jan Sandström** skapat en fri körsats, i vilken rosens knopp är de ordlösa harmonier som en åttstämmig körgrupp sjunger *con bocca chiusa* (med stängd mun) genom hela satsen. Då en motkör ansluter genom att sublimt och oändligt långsamt sjunga Praetorius julkoral i fyra stämmor slår den prunkande rosen ut i himmelska nyanser som kan få vem som helst att tro på julens mirakel.

Visst bjuder Radiokören, under ledning av chefsdirigent Kaspars Putniņš, på en portion skandinaviskt vemod, men deras inspelning uttrycker också stor förtröstan.

© *Anna Hedelius 2025*

I över 100 år har **Radiokören** bidragit till utvecklingen av den svenska sångtraditionen. Körmedlemmarnas förmåga att sömlöst gå från starka soloframföranden till fullkomlig integrering i ensemblen skapar ett unikt och dynamiskt element som prisats av kritiker, musikälskare och dirigenter världen över. Körens första framträdande skedde i maj 1925, och under Eric Ericssons ledning röntes den ett stort internationellt erkännande som sedermera ledde till internationella turnéer och långvariga samarbeten med orkestrar såsom Berliner Philharmoniker.

Sedan 1979 har Berwaldhallen, Sveriges Radios konserthus, varit Radiokörens permanenta hemvist. Kören framträder inte bara för publiken i konserthuset utan når även miljoner lyssnare via Klassiska Konserten i P2 ,som sänds i radio och på webben. Många konserter sänds och streamas också på Berwaldhallen Play.

Under säsongen 2020–21 påbörjade Kaspars Putniņš sin tjänst som Radiokörens tionde kapellmästare. Sedan januari har Marc Korovitch varit kormästare och ansvarat för ensemblens fortsatta konstnärliga utveckling. Två av körens tidigare kapellmästare, Tõnu Kaljuste och Peter Dijkstra, utsågs i november 2019 till hedersdirigenter.

www.berwaldhallen.se/radiokoren

Utöver att vara en av samtidens mest spännande kördirigenter har **Kaspars Putniņš** varit kapellmästare för Radiokören sedan säsongen 2020–21. I januari 2024 utsågs han även till kapellmästare för lettiska Radiokören, där han varit permanent dirigent sedan 1994. Mellan 2014 och 2021 var han konstnärlig chef och huvuddirigent för

estniska Filharmoniska Kammarkören (EPCC). Han framträder frekvent som gäst-dirigent med framstående internationella körer. Medan Kaspars Putniņš dirigerar en bred körrepertoar, från mångstämmig renässansmusik till romantikens verk, har hans främsta mål alltid varit att belysa ny och exceptionell körmusik. Han har också startat projekt i vilka hans kör samarbetar med visuella och dramatiska konstformer.

Hans breda diskografi inkluderar musik av Schnittke och Pärt (BIS-2292) som tilldelades både ett *Gramophone Award* och en Diapason d'Or, samt Rachmaninovs *Liturgi av Sankt Johannes Chrysostomos* (BIS-2571) som även den belönades med en Diapason d'Or. Kaspars Putniņš har tilldelats Latvian Music Grand Prix och Latvian Council of Ministers Award for Achievements in Culture and Science.

Skandinavische Chormusik. Wir sprechen oft von nordischer Melancholie, aber gibt es einen Klang, eine Nuance, eine Haltung, die unverkennbar nordisch ist und die es ermöglicht, die Auswahl der Musik auf dieser Aufnahme in Skandinavien zu verorten? Natürlich gibt es keine absoluten Antworten auf diese Frage, aber dass die schwedische Chortradition reichhaltig ist und auch im internationalen Vergleich hoch geschätzt wird, ist kaum zu bestreiten. Die Pionierarbeit des Chorleiters Eric Ericson hat dabei natürlich eine große Rolle gespielt. Seine Arbeit beeinflusst und inspiriert weiterhin sowohl Komponisten als auch Profi- und Amateurchöre.

Der Komponist **Ingvar Lidholm** war seit seinem 20. Lebensjahr und dann fast sein ganzes Leben lang Ericsons musikalischer Partner. Lidholms Musik wurde in engem Kontakt mit Ericson entwickelt, und Ericsons Chöre wurden dank der Musik, die Lidholm schrieb, vor neue Herausforderungen gestellt. In Lidholms Musik begegnen wir den gefühlvollen Klängen und den ewigen Fragen. Aus Dante Alighieris gewaltigem Epos *Divina Commedia* (Die Göttliche Komödie) konzentrierte sich Lidholm auf den Schluss, d. h. auf die Passage, in der Dante zusammen mit seinem Gefährten Virgil durch die Kreise der Hölle gewandert ist, um über einen verborgenen Pfad zur Herrlichkeit des Himmels zurückzukehren und seine Sterne wiederzusehen, ...*a riveder le stelle*. Um diese und die ihr vorangestellten Zeilen dreht sich sein vierzehnminütiges Chorwerk. Das Stück, das 1974 vom Schwedischen Rundfunkchor und Eric Ericsons Kammerchor uraufgeführt wurde, ist zu einem wegweisenden Werk der schwedischen Chormusik geworden. Es ist ebenso dramatisch wie klangvoll, und obwohl Melodie und Harmonie hier eine größere Rolle spielen als in Lidholms früheren Chorwerken, ist es voller raffinierter Intervalle, tonaler Gegensätze und großer Kontraste in Rhythmus und Dynamik. Auf einen lauten Anfang folgt ein weicherer und sehr klangvoller polytonaler Abschnitt, während der Text Dante und Virgil darstellt, wie sie dem Licht immer näher

kommen. Eine Generalpause in der Mitte des Stücks zeigt an, dass die Wanderer dem Tor zum Himmel sehr nahe sind. Das Licht, dem sie begegnen, spiegelt sich in schimmernden Akkorden von bis zu 32 Stimmen wider, und plötzlich landet der gesamte Chor bei der Zeile „a riveder le stelle“ auf einem unerwarteten und harmnischen C-Dur-Akkord, wie bei einer sonderbaren Heimkehr. Im letzten Abschnitt des Stücks tritt die Sopransolistin auf. Begleitet von langen liegenden Akkorden in den Chorstimmen erhebt sich eine wortlose und lyrische Melodie zum offenen und hellen Himmel.

Für **Anders Hillborg** hat sich das Verhältnis zum Text im Laufe der Jahre verändert. Als junger Mann wollte er die Musik sprechen lassen und komponierte sein mit Abstand am häufigsten aufgeführtes Stück, das überirdisch schöne *Mouyayoum*, dessen Text keine andere Bedeutung hat als die von Klangexperimenten und Klängen. In *The Breathing of the World*, das 35 Jahre später entstand, reflektiert Hillborg in seinem eigenen Text den Zustand der Welt. Die Idee zu dem Stück kam von Domkantor Gary Graden, der ein Werk für die musizierenden Söhne der beiden – den Cellisten Filip Graden und den Sopransaxophonisten Theo Hillborg – und den St. Jakob-Kammerchor vorschlug. In dem Stück experimentiert Hillborg mit Klangfarben und Nachhall und erforscht die menschliche Stimme und ihre Möglichkeiten auf jede erdenkliche Weise.

Lars Edlund vertonte gerne religiöse Texte. Unter anderem hat er mehrere Kirchenlieder komponiert. Edlund unterrichtete Gehörbildung an der Königlichen Musikhochschule Stockholm und war, wie Ericson, Teil des „schwedischen Chorwunders“, nicht zuletzt durch die immer noch weit verbreiteten Gehörbildungslehrbücher *Modus Vetus* und *Modus Novus*. Er war auch einer der ersten schwedischen Verfechter der Alten Musik, und seine Kompositionen waren eindeutig vom gregorianischen Choral inspiriert. Ursprünglich schrieb er *Gloria* als Improvisationsexperiment über melodische Modelle, die an den Zwölf-Sekunden-

Nachhall in der Kirche von Lau auf Gotland angepasst waren. Auf Anraten von Ericson überarbeitete er das Experiment dann zu einem regulären, bis zu sechzehnstimmigen Chorwerk mit einem Tenorsolo. Das *Gloria* ist nun Teil der längeren *Missa Sancti Nicolai*, einem Auftragswerk für die 700-Jahr-Feier der Storkyrkan in Stockholm.

Auch **Lars Johan Werle** ließ sich von älterer Musik und Poesie inspirieren, entschied sich im Gegensatz zu Edlund aber dafür, profane Liebesgedichte zu vertonen. Am bekanntesten ist er vielleicht als Komponist von Opern und Filmmusik für die Bergman-Filme *Die Stunde der Wölfe* und *Persona*. Als er in seinen 40er Jahren auf die Gedichte des Priesters und Renaissancedichters Francesco di Petrarca über die platonische Liebe zur schönen Laura stieß, eroberten ihn die Texte im Sturm. Dennoch scheint er gezögert zu haben, bevor er handelte: „Eigentlich sollte man ein so perfektes Gedicht nicht vertonen, aber ich konnte nicht anders“. Das Ergebnis seiner Überzeugung war das elfminütige madrigalartige Stück *Canzone 126 di Francesco Petrarca* – nach eigenen Angaben in einer Woche komponiert – für gemischten Chor und Soloquartett. Die dichten Klangballungen des Werks, die sich gelegentlich in klare Melodien, Glissandi, Gesänge, Flüstern und traditionelle Harmonien auflösen, illustrieren gut Petrarcas Beschreibung der Bewegungen der sinnlichen Liebe.

Britta Byström schrieb *To måner* als Hommage an den dänischen Komponisten Per Nørgård zu seinem 90. Geburtstag. In Poul Borums Gedicht geht es um einige Dinge, die alle mit Nørgårds musikalischer Welt in Verbindung gebracht werden: Träume, Monde, Fäden, „viele Menschen“. Byström legte ihrer Komposition eine Zwei-Ton-Reihe zugrunde, eine spezielle Variante der sogenannten „Unendlichkeitsreihe“, die Nørgård selbst vor allem in seiner Perkussionsmusik verwendete. Anstelle von Trommeln verwendet Byström also Stimmen – „viele Menschen“ –, um ein rhythmisches Zweitonuniversum zu schaffen.

Die Poesie des britischen Dichters Tom Hiron hat mit dem Unergründlichen und Wilden zu tun. Seine Gedichte balancieren oft an der Grenze zwischen Abgrund und Licht. Als der Komponist **Johannes Pollak** vom Schwedischen Rundfunkchor beauftragt wurde, fühlte er sich zu Hiron's Gedicht *Songs for an Impossible Future* hingezogen, das von der verbissenen Entschlossenheit handelt, Verzweigung in Hoffnung zu verwandeln und in der Öde etwas wachsen zu lassen.

Arne Lundmarks Bearbeitung von *Jag vet en dejlig rosa*, dessen Text aus handschriftlichen Liedersammlungen aus dem 16. und 17. Jahrhundert stammt, bietet schwedische Volksmusik. Stimmungsmäßig hat sich Lundmark von den raffinierten Harmonisierungen des Komponisten David Wikander in folkloristischem Stil inspirieren lassen.

Die Bedeutung des schwedischen Nationalkomponisten **Hugo Alfvén** für den schwedischen Chorgesang kann kaum überschätzt werden. In seinen zahlreichen Bearbeitungen für gemischten Chor und Männerchor hat er den Volksliedschatz gehoben und bewahrt. Anlässlich des 150-jährigen Geburtstages von Alfvén wurde eine Handvoll zeitgenössischer Komponisten beauftragt, sich einiger Alfvén-Stücke anzunehmen und sie zu neuen Werken zu verarbeiten. **Staffan Storm** hat seiner freien und unabhängigen Komposition *Evening Reflections* Motive aus Alfvéns romantischem Stück *Aftonen* zugrunde gelegt. So wie sich Wälder und Berge im Wasser des Siljansees spiegeln, kann Storm als eine ähnliche Spiegelung von Alfvéns Stück gesehen werden. *Evening Reflections* ist eine Klangstudie, in der bekannte Motive in neuen Zusammenhängen erscheinen.

Ulrika Emanuelssons subtiles, von Alfvén inspiriertes Arrangement *Johansson – Lyriska lekar i folkton* basiert auf nicht weniger als sechzehn Volksmelodien, die in Alfvéns Orchesterrhapsodie *Midsommarvaka* enthalten sind. Ein humorvolles Arrangement, das in einer Molltonart beginnt und endet.

Für **Anna-Karin Klockar**, die die Sommer ihrer Kindheit in einer Schäferhütte

in Orsa in Dalarna verbrachte, war das Volksliedarrangement *Limu limu lima* eine naheliegende Wahl. In ihrer Version wollte sie ein ähnliches Gefühl wie Alfvéns Arrangement erreichen, aber auf ihre eigene Weise.

Die Musik von **Ørjan Matre** enthält Elemente der Volksmusik, oft in Kombination mit unerwarteten Harmonien und Techniken. **Ivar Widéens** Vertonung von Viktor Rydbergs Text *Gläns över sjö och strand* ist in seinen Händen zu einem Arrangement geworden, in dem die Melodie von Sololinien, Textkanon, einer Art Wiegenlied und mehrdeutigen Obertönen umgeben ist, die zwischen Moll und Dur schweben.

Jan Sandström hat eine freie Chorfassung von Michael Praetorius' vierhundert Jahre altem Hymnus *Det är en ros utsprung* geschaffen, in der die Knospe der Rose die wortlosen Harmonien sind, die von einem achtstimmigen Chor während des gesamten Satzes *con bocca chiusa* (mit geschlossenem Mund) gesungen werden. Wenn dann ein Gegenchor hinzutritt, der erhaben und unendlich langsam den vierstimmigen Weihnachtschoral von Praetorius singt, erstrahlt die herrliche Rose in himmlischen Farben, die jeden an das Wunder der Weihnacht glauben lassen können.

Der Schwedische Rundfunkchor unter der Leitung von Chefdirigent Kaspars Putniņš bietet zwar eine Dosis skandinavischer Melancholie, doch ihre Aufnahme ist auch Ausdruck großer Hoffnung.

© *Anna Hedelius 2025*

Seit mehr als 100 Jahren hat der **Schwedische Rundfunkchor** die Entwicklung des schwedischen *a-cappella*-Gesangs mitgeprägt. Die Fähigkeit der Chormitglieder, zwischen ausdrucksvollen Solo-Darbietungen und nahtloser Ensembleintegration zu changieren, erzeugt ein einzigartiges, dynamisches Instrument, das von Kri-

tikern, Musikliebhabern und Dirigenten in aller Welt gerühmt wird. Der Chor gab sein erstes Konzert im Mai 1925 und erlangte unter der Leitung von Eric Ericson großes internationales Ansehen, was zu weltweiten Tourneen und dauerhaften Kooperationen mit Orchestern wie den Berliner Philharmonikern führte.

Seit 1979 ist der Schwedische Rundfunkchor im Konzertsaal des Schwedischen Rundfunks (Berwaldhallen) beheimatet. Der Chor tritt indes nicht nur dort auf, sondern erreicht auch Millionen von Zuhörern im Radio und im Internet über „Klassiska konserten i P2“. Zahlreiche Konzerte werden auch auf „Berwaldhallen Play“ übertragen und gestreamt.

In der Saison 2020/21 begann Kaspars Putniņš seine Amtszeit als zehnter musikalischer Leiter des Schwedischen Rundfunkchors. Seit Januar 2019 ist Marc Korovitch als Chorleiter für die künstlerische Entwicklung des Klangkörpers verantwortlich. Zwei der ehemaligen Musikdirektoren des Ensembles, Tõnu Kaljuste und Peter Dijkstra, wurden im November 2019 zu Ehrendirigenten ernannt.

www.berwaldhallen.se/en/the-swedish-radio-choir

Kaspars Putniņš, einer der aufregendsten Chordirigenten unserer Zeit, ist seit der Saison 2020/21 Musikdirektor des Schwedischen Rundfunkchors. Im Januar 2024 wurde er auch musikalischer Leiter des Lettischen Rundfunkchors, wo er seit 1994 ständiger Dirigent war. Zuvor war er von 2014 bis 2021 künstlerischer Leiter und Chefdirigent des Estnischen Philharmonischen Kammerchors (EPCC). Als Gastdirigent leitet er regelmäßig führende internationale Chöre. Auch wenn Kaspars Putniņš Wirken ein reichhaltiges Chorrepertoire von der Renaissancepolyphonie bis hin zu Werken der Romantik umfasst, ist es sein vorrangiges Ziel, neue, herausragende Chormusik zu fördern. Daneben hat er auch Projekte initiiert, bei denen seine Chöre mit visuellen und dramatischen Künstlern zusammenarbeiten.

Zu seiner umfangreichen Diskografie gehört ein Album mit Musik von Schnittke

und Pärt (BIS-2292), das sowohl mit einem *Gramophone* Award als auch einem Diapason d'Or ausgezeichnet wurde, sowie Rachmaninows *Liturgie des Heiligen Johannes Chrysostomus* (BIS-2571), die ebenfalls einen Diapason d'Or erhielt. Kaspars Putniņš wurde mit dem Lettischen Grand Prix für Musik und dem Preis des lettischen Ministerrats für kulturelle und wissenschaftliche Leistungen ausgezeichnet.

Ingvar Lidholm

1 ...a riveder le stelle

Ma la notte risurge, e oramai
è da partir, ché tutto avem veduto.
Lo duca e io per quel cammino ascoso
intrammo a ritornar nel chiaro mondo;
e sanza cura aver d'alcun riposo,
salimmo sù, el primo e io secondo,
tanto ch'ì vidi de le cose belle
che porta 'l ciel, per un pertugio tondo.
E quindi uscimmo a riveder le stelle.

*Text: Dante Alighieri
Divina Commedia; Inferno, Canto XXXIV*

...to rebehold the stars

But night is reascending, and 'tis time
That we depart, for we have seen the whole.
The Guide and I into that hidden road
Now entered, to return to the bright world;
And without care of having any rest
We mounted up, he first and I the second,
Till I beheld through a round aperture
Some of the beauteous things that Heaven doth bear;
Thence we came forth to rebehold the stars.

Translation: Henry Wadsworth Longfellow

Anders Hillborg

2 The Breathing of the World

Sing!
over land and sea
Shine!
gazing at the purple sky
Feel!
the breathing of the world
echo
in the wind that whispers
in the distant light
by the red horizon
burning bright
Shine!

the blazing rays of light
touching the sky
fading out
the wilderness of stars
the breaking of day
See
the ocean water
flows like tears
Sing!
for all of us
for all of us

the ocean song
the forest song
the air
the earth
touch the sky
and feel, feel the breathing of the
world
Sing!
Dance!

Text: Anders Hillborg

Lars Edlund

3 Gloria

Gloria in excelsis Deo
Et in terra pax hominibus bonae voluntatis.
Laudamus te,
Benedicimus te,
Adoramus te,
Glorificamus te,
Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam,
Domine Deus Rex caelestis,
Deus Pater omnipotens.

Domine Fili unigenite, Jesu Christe,
Domine Deus Agnus Dei Filius Patris,
Qui tollis peccata mundi,
miserere nobis;
Qui tollis peccata mundi,
suscipe deprecationem nostram.
Qui sedes ad dexteram Patris,
miserere nobis.

Quoniam tu solus Sanctus,
Tu solus Dominus,
Tu solus altissimus
Jesu Christe,
cum Sancto Spiritu:
in gloria Dei Patris.
Amen.

Gloria

Glory to God in the highest,
And on earth peace to people of good will.
We praise you,
We bless you,
We adore you,
We glorify you,
We give you thanks for your great glory,
Lord God, heavenly King,
O God almighty Father.

Lord Jesus Christ, Only Begotten Son,
Lord God, Lamb of God, Son of The Father,
You take away the sins of the world,
Have mercy on us;
You take away the sins of the world,
Receive our prayer;
You are seated at the right hand of the Father
Have mercy on us.

For you alone are the Holy One,
You alone are the Lord,
You alone are the Most High,
Jesus Christ,
With the Holy Spirit,
In the glory of God the Father.
Amen.

Lars Johan Werle

4 Canzone 126 di Francesco Petrarca

Chiare, fresche et dolci acque,
ove le belle membra
pose colei che sola a me par donna;
gentil ramo ove piacque
(con sospir' mi rimembra)
a lei di fare al bel fianco colonna;
erba e fior' che la gonna
leggiadra ricoverse
co l'angelico seno;
àere sacro, sereno,
ove Amor co' begli occhi il cor m'aperse:
date udienza insieme
a le dolenti mie parole estreme.

S'egli è pur mio destino
e 'l cielo in ciò s'adopra,
ch'Amor quest'occhi lagrimando chiuda,
qualche grazia il meschino
corpo fra voi ricopra,
e torni l'alma al proprio albergo ignuda.
La morte fia men cruda
se questa spene porto
a quel dubbioso passo:
ché lo spirito lasso
non poria mai in più riposato porto
né in più tranquilla fossa
fuggir la carne travagliata e l'ossa.

Tempo verrà ancor forse
ch'a l'usato soggiorno
torni la fèra bella e mansueta,

Clear, fresh and dulcet streams,
Which the fair shape, who seems
To me sole woman, haunted at noon-tide;
Fair bough, so gently fit,
(I sigh to think of it.)
Which lent a pillar to her lovely side;
And turf, and flowers bright-eyed,
O'er which her folded gown
Flow'd like an angel's down;
And you, O holy air and hush'd,
Where first my heart at her sweet glances gush'd;
Give ear, give ear, with one consenting,
To my last words, my last and my lamenting.

If 'tis my fate below,
And Heaven will have it so,
That Love must close these dying eyes in tears,
May my poor dust be laid
In middle of your shade,
While my soul, naked, mounts to its own spheres.
The thought would calm my fears,
When taking, out of breath,
The doubtful step of death;
For never could my spirit find
A stiller port after the stormy wind;
Nor in more calm, abstracted bourne,
Slip from my travail'd flesh, and from my bones
outworn.

Perhaps, some future hour,
To her accustom'd bower
Might come the untamed, and yet the gentle she;

e là 'v'ella mi scòrse
nel benedetto giorno
volga la vista disiosa e lieta,
cercandomi; e, o pietà!,
già terra in fra le pietre
vedendo, Amor l'inspiri
in guisa che sospiri
si dolcemente che mercé m'impètre,
e faccia forza al cielo,
asciugandosi gli occhi col bel velo.

Da' bei rami scendea
(dolce ne la memoria)
una pioggia di fior' sovra 'l suo grembo;
ed ella si sedea
umile in tanta gloria,
coverta già de l'amoroso nembo.
Qual fior cadea sul lembo,
qual su le trecchie bionde,
ch'òro forbito e perle
eran quel di a vederle ;
qual si posava in terra, e qual su l'onde;
qual con un vago errore
girando pareva dir: – Qui regna Amore. –

Quante volte diss'io
allor pien di spavento:
“Costei per fermo nacque in paradiso!”
Così carco d'oblio
il divin portamento
e 'l vólto e le parole e 'l dolce riso
m'aveano, e si divisò
da l' imagine vera,
ch'i dicea sospirando:
“Qui come venn'io, o quando?”;

And where she saw me first,
Might turn with eyes athirst
And kinder joy to look again for me;
Then, oh! the charity!
Seeing amidst the stones
The earth that held my bones,
A sigh for very love at last
Might ask of Heaven to pardon me the past:
And Heaven itself could not say nay,
As with her gentle veil she wiped the tears away.

How well I call to mind,
When from those boughs the wind
Shook down upon her bosom flower on flower;
And there she sat, meek-eyed,
In midst of all that pride,
Sprinkled and blushing through an amorous shower
Some to her hair paid dower,
And seem'd to dress the curls,
Queenlike, with gold and pearls;
Some, snowing, on her drapery stopp'd,
Some on the earth, some on the water dropp'd;
While others, fluttering from above,
Seem'd wheeling round in pomp, and saying,
'Here reigns Love.'

How often then I said,
Inward, and fill'd with dread,
'Doubtless this creature came from Paradise!'
For at her look the while,
Her voice, and her sweet smile,
And heavenly air, truth parted from mine eyes;
So that, with long-drawn sighs,
I said, as far from men,
'How came I here, and when?'
I had forgotten; and alas!

credo esser in ciel, non là dov'era.
Da indi in qua mi piace
quest'erba sì, ch'altrove non ò pace.

Text: Francesco Petrarca

Fancied myself in heaven, not where I was;
And from that time till this, I bear
Such love for the green bower, I cannot rest
elsewhere.

Translation: Leigh Hunt

Britta Byström

5 To måner

jeg så
i drømmen
mange
mennesker
jeg havde
(i drømmen)
mange tråde
jeg vævede
måner
i drømme
to måner
hængte jeg
i drømmen
op på himlen
mange
mennesker
i drømmen
gik forbi

Text: Poul Borum

Two Moons

I saw
in the dream
many
people
I had
(in the dream)
many threads
I was weaving
moons
in dreams
two moons
I hung
in the dream
up in the sky
many
people
in the dream
walked by

Johannes Pollak

6 Songs for an Impossible Future

Look at all this death.

I will plant my teeth in the dust and

Water them with my blood

And dry water, with turkey feathers,

And laughter, with songs.

When there is nothing left,

I will pick flowers that grow nowhere

And place them at the doors of dead people.

I will speak impossible names into the
inconsolable night,

Sing words for things that don't even exist

Or have yet to be born into this world

Of yearning and love.

I will not be a slave to the literal,

Nor a cog or a brick or a stone.

I was born with wide wings and feet

That stretch for fathoms into the earth.

Everything is extraordinary.

Look at all this death and the lamenting,

The dying, the darkness, the dirge.

I will sing songs for an impossible future

And I will grow a garden out of these bones.

Text: Tom Hiron

Traditional, arr. Arne Lundmark

7 Jag vet en dejlig rosa

Jag vet en dejlig rosa

och vit som liljebblad.

När jag på henne tänker,

så görs mitt hjärta glad.

Dess stämman ger en hjärtans tröst,

lik näktergalens blida röst,

så hövisk och så ljuv.

Som solen fagert skiner,

är hon som purpur klar.

Gud låt dig aldrig sörja

men alltid vara glad!

I know a rose so beautiful

I know a rose so beautiful

And white as lily petals,

When I think of her,

My heart is gladdened.

Her voice brings consolation to my heart

Like the gentle voice of the nightingale,

So courteous and so sweet.

As the sun shines fair,

She is as vivid as purple.

May God always protect you from mourning

But make you always happy!

Må de få komma samman
med hjärtans fröjd och gamman,
som längta till varann'!

Var dag går solen neder
och dagelig uppgår.
När kommer dagen blider,
att jag dig skåda får?
I hågen är du städs mig när.
Farväl, farväl, min hjärtlig kär!
Mång tusende god natt!

Text: Traditional, adapted by Alice Tegnér

Let them come together
With joy and gladness of heart,
Those who long for each other!

Every day the sun goes down
And every day it rises.
When will the happy day come,
That I may look upon you?
In my thoughts you are always close by.
Farewell, farewell, love of my heart!
Many thousand times good night!

Staffan Storm

8 Evening Reflections

after ideas from Hugo Alfvén's *Aftonen*

Text: vocalise

Hugo Alfvén, arr. Ulrika Emanuelsson

9 Johansson

Lyriska lekar i folkton

after folk melodies used in Hugo Alfvén's *Midsommarvaka*

Vindarna sucka uti skogarna,
forsarna brusa uti älvarna,
vågorna gunga sakta,
gunga sakta fram mot Siljans strand.

Johansson

Lyrical games in the folk style

The winds sigh in the forests,
The rapids roar in the rivers,
The waves gently sway,
Sway gently towards the shores of Lake Siljan.

Fullmånen glimmar mellan skyarna,
Ljusen, de tindra uti byarna
Ensam i stilla stjärnätterna
långt utåt höga Moraslätterna
vallar jag fåren mina,
vallar och sjunger till på egen hand.

Text: King Oscar II

Uti hagen växa bär,
Vill du något ses vi där!
Kom, båd' liljor och akvileja,
saliveja med!

Fagra blommor finns det där.
Vill du dansa ses vi där!
Vill du något så ses vi där,
jag binder åt dig krans!

Kom, kom ljuva krusmynta min ljuva,
kom krusmynta mitt hjärtas...

Text: Folk song from Gotland

Skynda dig, skynda dig, skogen gläder sig.
Johansson, häng med i krökarna!
Johansson, ser du lökarna?
Se hur alla björkar slagit ut!

Johansson, hör du gökarna?
Alla fåglar kvittrar, alla fjärdar glittrar.
Skynda dig, skynda dig, marken gläder sig.
Öppna dina sinnen allt vad du förmår!

Se hur alla björkar redan slagit ut!
Alla fåglar kvittrar, alla fjärdar glittrar.
Skynda dig, skynda, marken glädes.
Öppna dina sinnen alldeles!

Uti vår hage finns blommor.
Kom hjärtans fröjd!

The full moon glimmers between the clouds,
The lights twinkle from the villages
Alone in the quiet starry nights
Far out on the high Mora plains
I tend my sheep,
I tend and sing in solitude.

In the meadow berries grow.
If you want something from me, we will meet there!
Come, both lilies and aquilegia,
Salvia as well!

Beautiful flowers are to be found there.
If you want to dance, we will meet there!
If you want something, we will meet there!
I will make you a garland!

Come, come, sweet, my sweet catmint,
come mint, my heart's...

Hurry, hurry, the forest is rejoicing
Johansson, keep up in the curves!
Johansson, do you see the flower bulbs?
See how all the birches have burst into leaf!

Johansson, do you hear the cuckoos?
All the birds are chirping, all the fjords are sparkling.
Hurry, hurry, the earth is rejoicing.
Open your senses as much as you can!

See how all the birches already have burst into leaf!
All the birds are chirping, all the fjords are sparkling.
Hurry, hurry, the earth is rejoicing.
Open your senses totally!

In our meadow there are flowers.
Come, my heart's delight!

Men utav alla du kärast är!
Kom, mitt hjärtas fröjd!

Johansson, hör du strängarna?
Johansson var med i svängarna!
Johansson, ser du ängarna?
Häggen doftar redan vid vår knut!

Skynda dig, skynda dig,
doften sprider sig.
Alla blommor knoppas,
Alla människor hoppas.
Skynda dig, skynda dig,
jorden vrider sig,
flyktig är vår korta Roslagsvår!

Text: Alf Henrikson

Glädjens blomster i jordens mull
ack visst aldrig gro!
Kärlek själv ju försåtlig är,
för ditt hjärtas ro!

Vindarna sucka uti skogarna,
forsarna brusa uti älvarna,
Johansson!

Text: Swedish folk song

But you are the dearest of them all!
Come, my heart's delight!

Johansson, do you hear the strings?
Johansson, keep up in the curves!
Johansson, do you see the meadows?
The bird cherry is already fragrant at our corner.

Hurry, hurry,
The scent is spreading
All the flowers are budding,
All the people are hoping.
Hurry, hurry,
The earth is turning,
Fleeting is our short spring in Roslagen!

The flowers of joy in the earth's soil
Surely never grow!
Love itself is indeed treacherous,
For the peace of your heart!

The winds sigh in the forests,
The rapids roar in the rivers,
Johansson!

Traditional, arr. Anna-Karin Klockar

☐ Limu limu lima

Limu limu lima, Gud lät solen skina
över bergena blå, över kullorna små,
som i skogen ska' gå om sommaren.

Text: anon.

Herding Song

Limu limu lima, God let the sun shine
Over the blue mountains, over the small hills,
Like in the forest in summer.

Ivar Widéen, arr. Ørjan Matre

11 Gläns över sjö och strand

Gläns över sjö och strand, stjärna ur fjärran,
du som i Österland tändes av Herran.
Stjärnan från Betlehem leder ej bort, men hem.
Barnen och herdarna följa dig gärna,
strålände stjärna, strålände stjärna.

Natt över Judaland, natt över Sion.
Borta vid västerrand slocknar Orion.
Herden, som sover trött,
barnet, som slumrar sött,
vakna vid underbar korus av röster,
skåda en härligt klar stjärna i öster.

Text: Viktor Rydberg

Jan Sandström

12 Det är en ros utsprungen

Det är en ros utsprungen
av Jesse rot och stam,
av fädren ren besjungen,
den står i tiden fram,
en blomma skär och blid,
mitt i den kalla vinter,
i midnatts mörka tid.

Text: anon., translation. Thekla Knös

Shine over lake and shore

Shine over lake and shore, star from afar,
You who in the Orient were lit by the Lord.
The star of Bethlehem leads us not astray but home.
Children and shepherds willingly follow,
Bright shining star, bright shining star.

Night in Judaea, night in Sion.
Way in the west Orion is fading.
Shepherd sleeping heavily,
Child slumbering so sweet
Wake to the angelic chorus,
See a wondrously clear star in the east.

Lo, how a rose e'er blooming

Lo, how a rose e'er blooming
From tender stem hath sprung!
Of Jesse's lineage coming,
As men of old have sung.
It came, a flow'ret bright,
Amid the cold of winter,
When half-spent was the night.

Translation: Theodore Baker

Swedish Radio Choir

Lidholm¹, Hillborg, Edlund², Werle³, Widéen/Matre⁴:

Soprano	Alto	Tenor	Bass
Sofia Niklasson	Maria Klein	Philip Sherman	Johan Pejler
Lisa Carlioth	Mathilda Sidén Silfver	Love Tronner	Mathias Brorson
Jennie Eriksson Nordin	Anna Graca	Mats Carlsson	Joakim Schuster
Kathrin Lorenzen	Christiane Höjlund	Gunnar Sundberg	Bengt Eklund
Eleonora Poignant	Tove Nilsson	Niklas Engquist	Karl Söderström
Jenny Ohlson Akre ^{2, 4}	Helena Lidén Moore	Magnus Wennerberg	Jonas Törnqvist ³
Ida Zackrisson	Janna Vettergren	Fredrik Mattsson	David Wijkman
Elin Skorup	Annika Hudak ³	Martin Åsander ^{1, 2, 4}	Simon Bergvide
Lovisa Sydén ^{2, 4}			

Byström, Pollak, Lundmark, Storm, Alfvén/Emanuelsson, Klockar:

Soprano	Alto	Tenor	Bass
Sofia Niklasson	Anna Zander Sand	Philip Sherman	Johan Pejler
Lisa Carlioth	Anna Graca	Love Tronner	Mathias Brorson
Jennie Eriksson Nordin	Christiane Höjlund	Mats Carlsson	Lars Johansson Brissman
Kathrin Lorenzen	Elin Lannemyr	Gunnar Sundberg	Karl Söderström
Eleonora Poignant	Ingrid Rådholm Konvicka	Niklas Engquist	David Wijkman
Jaanika Kuusik	Tove Nilsson	Magnus Wennerberg	Roland Faust
Ida Zackrisson	Helena Lidén Moore	Martin Åsander	Jonas Törnqvist
Jessica Bäcklund		Patrik Kesselmark Lundgren	

Sandström:

Soprano	Alto	Tenor	Bass
Jenny Ohlson Akre	Maria Klein	Philip Sherman	Johan Pejler
Lisa Carlioth	Anna Graca	Gunnar Sundberg	Mathias Brorson
Sofia Niklasson	Christiane Höjlund	Niklas Engquist	Bengt Eklund
Jennie Eriksson Nordin	Tove Nilsson	Magnus Wennerberg	Karl Söderström
Kathrin Lorenzen	Ingrid Rådholm Konvicka	Fredrik Mattsson	Joakim Schuster
Eleonora Poignant	Mathilda Sidén Silfver	Patrik Kesselmark	Anders Börjesson
Ida Zackrisson	Helena Lidén Moore	Mats Lillhannus	André Hasselgren
Marie Alexis	Jonna Inge	Martin Åsander	Adam Jondelius
			David Wijkman

The music on BIS's Hybrid SACDs can be played back in Stereo (CD and SACD) as well as in 5.0 Surround sound (SACD).

Recording Data

Recording: 29th November 2022 at S:t Matteuskyrkan, Stockholm, Sweden (Sandström)
13th–16th June 2023 at Studio 2, Radiohuset, Stockholm, Sweden (Lidholm, Hillborg, Edlund, Werle, Widéen/Matre)
25th–27th October 2023 at Studio 2, Radiohuset, Stockholm, Sweden (Byström, Pollak, Storm, Emanuelsson, Klockar, Lundmark)
Producers and sound engineers: Thore Brinkmann (Take5 Music Production)
Marion Schwebel (Take5 Music Production) (Sandström)

Equipment: BIS's recording teams use microphones from Neumann, DPA and Schoeps; audio electronics from RME, Lake People and DirectOut; MADI optical cabling technology, monitoring equipment from B&W, STAX and Sennheiser, and Sequoia and Pyramix digital audio workstations.
Original format: 24-bit / 96 kHz

Post-production: Editing and mixing: Thore Brinkmann; Marion Schwebel (Sandström)

Executive producer: Robert Suff

Booklet and Graphic Design

Cover text: © Anna Hedelius 2025
Translations: Andrew Barnett (English); Anna Lamberti (German)
Front cover: Eugène Jansson (1862–1915), *Riddarfjärden, Stockholm* (1898)
Back cover photo: © Mattias Ahlm / Sveriges Radio
Typesetting, lay-out: Andrew Barnett

BIS Records is not responsible for the content or reliability of any external websites whose addresses are published in this booklet.

BIS recordings can be ordered from our distributors worldwide.
If we have no representation in your country, please contact:
BIS Records AB info@bis.se www.bis.se

BIS-2687 © & © 2025 BIS Records AB, Sweden

Kaspars Putniņš · Swedish Radio Choir

BIS-2687